

**MALMÖ
UNIVERSITET**
SAMHÄLLE-KULTUR-
IDENTITET

Examensarbete
15 högskolepoäng

Studieavbrott - ett val eller en konsekvens?

En studie om faktorer och orsaker till studieavbrott i den
kommunala vuxenutbildningen ur ett elevperspektiv

Interruption of Studies - A Choice or a Consequence?
*A study of the factors and reasons of interruption of studies in adult education from a
student perspective*

Hande Selman

Studie- och yrkesvägledarexamen 180 p
Datum för uppsattsseminarium:

Examinator:
Handledare: Elin Ennerberg

Abstract

Då rikstäckande registerstudier visar att en femtedel av studerande i den kommunala vuxenutbildningen avbryter sina studier, men att det samtidigt saknas kunskap om orsakerna, är syftet med denna fallstudie att undersöka orsakerna bakom studieavbrott och hur avbrotten skulle kunna undvikas, för att få mer information om hur elever kan stödjas.

Undersökningen består av 28 telefonintervjuer av elever som studerar samma ämne på grundläggande nivå. Intervjuresultaten sattes i perspektiv till *push out*, *pull out* och *fall out*-teori i syfte att synliggöra avbrottsmekanismer.

Resultatet visar det finns diskrepanser kring respondenternas verbala motiveringar och den egentliga orsaksmekanismen. Strax under 50% av de motiveringar till avbrott som uppges, ligger utanför utbildningsinstansens domän, såsom familje- och relationsrelaterade orsaker och arbete eller inkomstkäl, medan intervjuresultatet i förhållande till det teoretiska ramverket visar att 25 av 28 avbrottsutsagor faktiskt bottnade i andra djupare orsaker (ingen eller låg utbildningsbakgrund, svårigheter att tillgodogöra sig kursinnehåll, svårt att närvara etc.) som skulle kunna påverkas av utbildningsinstansen genom flexiblare utbud/kursupplägg/schema och utökat stöd, då underliggande avbrottsfaktorer kategoriserats som *push out* eller *fall out*.

Att därför betrakta studieavbrottsorsaker som ett hierarkiskt system bestående av symptom, problem och kärnproblem är av vikt för att kunna kartlägga de faktiska avbrottsorsakerna. Därmed skulle avbrotten kunna förebyggas strukturellt genom organisatoriska förändringar i kursutbud och kursupplägg, samt resurstilldelning till studie vägledningen för kartläggning, tidig vägledning, studieplanering, fullgod information om vad studierna på respektive nivå innebär och tillgänglighet, i synnerhet riktat mot riskgrupper och situationer där tidigare avbrott förekommit.

Nyckelord: *avbrott, förebygga, orsaker, vuxenutbildning, vägledning*

Innehållsförteckning

Abstract	3
1.0 Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställningar	6
1.2 Avgränsning	6
2.0 Tidigare forskning	7
3.0 Teoretiska utgångspunkter	10
3.1 <i>Push out, pull out</i> och <i>fall out</i>	10
4.0 Metod	12
4.1 Urval och genomförande	12
4.1.1 <i>Intervjuförfarandet</i>	12
4.1.2 <i>Bearbetning av empiriskt material</i>	13
4.2 Metoddiskussion	13
4.2.1 <i>Trovärdighet och validitet</i>	14
4.2.2 <i>Forskningsetiska aspekter</i>	15
5.0 Resultat	16
5.1 Översikt av samtliga respondenters svar	16
5.1.1 <i>Vem avbryter?</i>	16
5.1.2 <i>Parallella kurser</i>	17
5.1.3 <i>Avbrottsorsaker</i>	17
5.1.4 <i>Motiveringar till avbrottsorsaker</i>	17
5.1.5 <i>Faktorer som hade kunnat få eleven att undvika avbrott</i>	18
5.2 Redogörelse av respondenters skildringar	18
5.2.1 <i>Angivna anledningar till studieavbrott</i>	18
5.2.2 <i>Orsakssammanhangen</i>	19
5.2.3 <i>Undvikandet av avbrott</i>	22
5.3 Centrala drag i resultatredovisning	23
6.0 Analys	24
6.1 Fenomenet studieavbrott i vuxenutbildningen	24
6.2 Empirin i relation till <i>push out, pull out</i> och <i>fall out</i>	25
6.2.1 <i>Push out</i>	25
6.2.2 <i>Pull out</i>	26
6.2.3 <i>Fall out</i>	26
6.3 Sammanfattning och slutsatser	27
7.0 Diskussion	29
8.0 Referenslista	31
<i>Bilaga 1 - Brev till elever (svenska)</i>	
<i>Bilaga 2 - Letter to students (engelska)</i>	
<i>Bilaga 3 - Intervjufrågor</i>	
<i>Bilaga 4 - Diagram och tabeller</i>	

1.0 Inledning

I Sverige idag beräknas närmare en halv miljon elever vara inskrivna i kommunal vuxenutbildning för att studera svenska för invandrare, kurser på grundläggande och gymnasial nivå (Skolverket 2019). Ett flertal studerar även flera kurser parallellt, något som ytterligare påverkar det totala antalet kursdeltagare i verksamheten.

År 2010 avbröt 20 % av kursdeltagarna en pågående kurs, vilket ledde till att Skolverket i regleringsbrevet för år 2011 fick i uppdrag att försöka utföra en nationell kartläggning av vuxenutbildningens elever och kursdeltagares avbrottsmönster i syfte att förklara orsakerna bakom avbrotten (Skolverket 2012b). Resultatet av studien visar att enbart en tredjedel av avbrotten kan härledas till specifika orsaker. Resterande orsaker kan Skolverket genom sin nationella registerstudie baserat på data från kommunerna inte förklara, utan menar att det finns ett behov av ytterligare kunskap från lokala nivåer (Skolverket 2012b).

Tidigare studierna har visat att det inte funnits tillräckligt med förutsättningar, kunskap och underlag till att få resultat som kan visa detaljerade orsakssammanhang och ge förklaringar till avbrotten. Därför blir mindre lokala studier kring studieavhopp viktiga i sammanhanget. En studie utförd på kommunal nivå som utreder vilka orsaker som ligger till grund för studieavbrott i vuxenutbildningen kommer inte enbart vara relevant på nationell nivå för Skolverket i form av efterfrågad kunskap, utan även för den lokala utbildningsinstansen själv, i syfte att direkt kunna utveckla förebyggande insatser för att undvika att avbrotten sker.

Förordning om vuxenutbildning (2011:1108) betonar att utgångspunkten för den kommunala vuxenutbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar (Skolverket 2014). Utifrån ett studie- och yrkesvägledarperspektiv innebär därför lokalisering av avbrottsmönster möjligheter att följa upp orsakerna, omdirigera insatser för vissa målgrupper eller i ett visst skede, och att därmed kunna arbeta avbrottsförebyggande just utifrån varje elevs behov och förutsättningar. Genom att applicera intervjuresultatet i relation till teorin, förblir resultatet inte endast en redogörelse av avbrottsorsaker, utan synliggör mekanismerna till orsakerna som i sin tur är vad som kan påverkas i förebyggandesyfte.

1.1 Syfte och frågeställningar

Studien bygger på elevernas egna uppfattningar kring sin studieavbrott.

Frågeställningarna är följande:

- Vilka är orsakerna till att elever avbryter sina studier inom vuxenutbildningen?
- Hur hade avbrotten kunnat undvikas?

Syftet är att genom ett studie- och yrkesvägledarperspektiv kunna förstå orsaker som leder till studieavbrott, för att få mer information kring hur elever kan stödjas och vilka avbrottsförebyggande insatser och åtgärder är relevanta för målgruppen. Målet med denna studie är därför att försöka utreda vilka orsaker som ligger bakom studieavbrott, med en kommunal vuxenutbildning som fallstudie.

1.2 Avgränsning

Begreppet avbrott kan ha olika definitioner. I studiesammanhang skiljer man på avbrott i kurs och avbrott i studier. Om en elev uteblir från undervisningen i mer än tre veckor i följd, så avbryts elevens deltagande i kursen. Dock behöver inte ett kursavbrott innebära att eleven gjort ett totalt studieavbrott där denne helt avslutat sitt förfarande som elev. I denna studie används det generella begreppet avbrott enbart som definitionen av kursavbrott ovan, i syfte att undersöka orsaker bakom dessa. Därmed uteslöts även elevkategorin som varit registrerade vid studiestart men aldrig påbörjat sina studier.

På grund av uppsatsens omfattning kommer enbart elever i ett ämne (med 20 veckors kurser) på grundläggande nivå på den kontaktade kommunala vuxenutbildningen att beröras. Elever som studerar på grundsärsvux kommer inte att beröras i denna studie.

2.0 Tidigare forskning

Nedan presenteras tidigare forskning ur ett relevansperspektiv.

År 2016 publicerade Centrala studiestödsnämnden (CSN) en rapport om studieavbrottsorsaker och konsekvenser i den kommunala vuxenutbildningen (CSN 2016). Rapporten är sammansatt utifrån CSN:s egna registerdata men har kompletterats av enkätundersökning och intervjuer för att nå orsakerna till avbrotten. Rapporten visar att studieavbrott är vanligare bland män än bland kvinnor, vanligare bland yngre än bland äldre, och att kursavbrotten var högst bland dem som läste både på grundläggande och gymnasial nivå samtidigt. Dock fanns den högsta andelen studieavbrott bland elever som bara läser på grundläggande nivå. Hälften av de tillfrågade menar att orsaken till avbrotten är personliga orsaker, en femtedel menar att det är studierelaterade orsaker, medan ytterligare en femtedel menar att avbrotten är arbetsrelaterade faktorer. Rapporten lyfter slutligen fram att det finns problem i rapporteringshanteringen av de studieavbrott som görs inom den kommunala vuxenutbildningen och att studerande saknar kunskap om innebörden och konsekvensen av ett studieavbrott.

En liknande registerstudie utfördes av Skolverket (2012b) utförde hösten år 2010. Studien visar att var femte kursdeltagare avbrutit någon kurs. Tre av tio studieavbrott anses kunnas förklaras genom externa orsaker (orsaker utbildningsanordnaren ej kunnat påverka) såsom arbete, fått barn, pension etc. Resterande andel av avbrotten kan studien ej förklara då en registerstudie omfattar samtliga elever i Sverige, men visar sällan varför avbrott skett.

År 2016 utförde Arbetsmarknad och vuxenutbildningsavdelningen i Göteborgs Stad en studie om avbrott inom vuxenutbildningen kring vilka avbryter sina studier och varför (Cedstrand, Ågren & Österberg 2016); en mer omfattande lokal studie som bygger på statistisk analys med cirka 30 000 kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, utöver dessa har 500 intervjuer och tio djupintervjuer utförts. Studiens mål var att identifiera faktorer som ökar och minskar risken för avbrott. Resultatet visar att mer än 50% av avbrotten sker under kursernas första fjärdedel och att risken för avbrott minskar med stigande ålder. Vad gäller orsakerna så sker 50% på grund av skäl som ligger utanför utbildningsorganisationens direkta kontroll, medan resterande 50% uppger skäl som utbildningsorganisationen direkt kan påverka. Slutsatser som dras är att

insatser som bidrar till rätt ingångar och genomförande av studierna är relevanta för att minska på studieavbrotten.

Utöver ovanstående finns ett antal studentarbeten som berör samma tema. Sjöstedt Meshesha (2017) skriver om studieavbrott på komvux med en fenomenografisk ansats där datainsamlingen omfattat nio intervjuer med elever kring avbrottsorsaker. Resultatet visade att stöd för studier saknats och att uppdraget och behovet bör tydliggöras i organisationen. Lupsa (2010) gjorde en systematisk dokumentation kring studieavbrott på ett praktiskt program tillhörande den kommunala vuxenutbildningen genom en enkätundersökning på 80 studieavbrytare och 91 kontrollpersoner. Dessa resultat kompletterades med åtta respektive fyra intervjuer. Resultatet visade att 25% av de manliga eleverna och 13% av de kvinnliga eleverna avbryter sin utbildning och att huvudanledningen är bristande måluppfyllelse. Orsaker till den bristande måluppfyllelsen är enligt intervjuerna i studien familjeförhållanden och språksvårigheter i förhållande till studietakt.

Internationellt finns en del tidigare forskning, men eftersom den kommunala vuxenutbildningen är väldigt specifik för Skandinavien och skolformen inte återfinns i samma form i andra länder, har en sökning gjorts på avbrott i vuxenutbildning i allmänhet, i syfte att studera vilka avbrottskäl som tidigare studier visat att varit återkommande bland vuxenstuderande. Detta genererade resultat kring avbrott i college- och universitetsutbildningar såsom Rumberger & Lim (2008) som undersöker mekanismerna bakom collegeavbrott genom en longitudinell studie. Resultatet visar att personliga förutsättningar såsom uppväxksammanhang, tidigare studieprestationer och studiemiljöer format attityden för studier och varit starkt påverkande faktorer för huruvida eleven fullföljer sina studier eller inte. Aarreniemi-Jokipielto & Bäck (2014) utförde en intervjustudie på högskolestudenter på kandidat- respektive masternivå för att utreda orsaker till förlängd studiegång och avbrott. Författarna drog slutsatsen att det finns två huvudorsaker som är: svårigheten att kombinera privat- och arbetsliv med studier, och problem relaterade till institutionen såsom utmaningar gällande examensuppsats, undervisningsmetoder och brist på studie- och yrkesvägledning. Studien utreder även vilka faktorer som skulle kunna stärka möjligheterna till att fullfölja studierna, vilket visade sig vara en specifik studie- och yrkesvägledare under studietiden, handledare under examensprojekt, regelbundna uppföljningar av studierna, en individuell studieplan utformad av en studie- och yrkesvägledare, erkännande av tidigare kompetens, flexibla kurs- och studiemöjligheter såsom e-studier. Även Johnson

(et al. 2009) som studerade avbrott bland collegestuderande med fokus på vad som skulle kunnat få vuxenstuderande att fullfölja utbildningen, menar i likhet med Aarreniemi-Jokipelto & Bäck (2014), att lösningen skulle kunna vara större flexibilitet i kursupplägg och schema, men tillade att studierna borde föregås av en kartläggningsprocess där elevens tidigare (formella och reella) kunskaper, förmågor och lärandeförutsättningar dokumenteras, i syfte att kunna få en tydligare bild av vilka studiepremissor som torde vara aktuella för individen.

Tidigare forskning visar därmed att nationella registerundersökningar inte ger den detaljerade bild av avbrottsorsaker som behövs för att kunna angripa anledningarna genom insatser och åtgärder, då den forskning som faktiskt nått orsaker bygger på direktkontakt med eleverna. Internationella studier visar att elevens bakgrund, personliga förhållanden och förutsättningar är avgörande i studieavbrottsammanhang och betonar vikten av en relevant individuell studieplan, vägledning och flexibilitet i kursutformning. Avsaknaden av liknande slutsatser kring vuxenstuderande på kommunal vuxenutbildning i Sverige tyder därför på behovet och vikten av fler lokala studier där eleverna får komma till tals, i syfte att komma närmare de reella orsaker som faktiskt kan leda till den kunskap som efterfrågas för att undvika och förebygga studieavbrott.

3.0 Teoretiska utgångspunkter

Den här studien kommer att omfatta två delar, dels en undersökande del om orsakerna bakom studieavbrott och hur avbrotten skulle kunna ha undvikits, dels en andra del där undersökningens resultat sätts i relation till ett teoretiskt ramverk kring studieavhopp. Teorin ifråga redogör för tre processer som ligger till grund för studieavbrott; *pull out*, *push out* och *fall out* (Jordan et al. 1994; Watt & Roessingh 1994).

3.1 *Push out, pull out och fall out*

Hur elever avbryter sina studier sammanfattas i det teoretiska ramverket utvecklat av Jordan et al. (1994). Detta teoretiska ramverk redogör för processerna *push out* och *pull out* på följande sätt: en elev anses vara *pushed out* när ogynnsamma situationer i skolmiljön leder till att eleven inte fullföljer kursen. Sådana situationer omfattar till exempel ogynnsamma testresultat eller närvaro, eller att förhållningsregler brutits. Doll, Eslami & Walters (2013) tillägger att *push out* därmed även omfattar faktorerna där en elev på grund av administrativa beslut inte kunnat fullfölja studierna, alternativt eller i kombination med att eleven haft ett avgörande stöd som denne behövt som inte längre funnits kvar eller tagits bort, trots att eleven visat en vilja att fortgå i studierna. Ett studieavbrott kan även ske på grund av *pull out*-effekter, som innebär att faktorer hos eller inom eleven själv leder denne bort från att fullfölja studierna. Dessa faktorer uppstår vid till exempel studiefinansiella komplikationer, anställningserbjudanden, ändrade familjeförhållanden/familjebehov eller sjukdomar, och leder till att eleven leds bort från studiesituationen och därmed inte fullföljer studierna. Watt & Roessingh (1994) tillade en tredje process: *falling out*, som uppstår inte tillräcklig progression uppvisas i studierna. Detta resulterar i att eleven blir passiv och slutar producera i sin studiesituation. Upphovsmännen menar att en *fall out*-process inte alltid är ett aktivt beslut, utan snarare en sidoeffekt av otillräckligt individbaserat och utbildningsrelaterat stöd (Watt & Roessingh 1994:293). *Fall out* betonar därmed en avbrottsprocess i skolsituationen där eleven gradvis ökat i ett beteende eller oengagemang som lett eleven ur skolsituationen, utan att av skolan eller av personliga förhållandeskäl blivit avstängd eller utskriven. Eleven tenderar således försvinna ur eller falla ur skolsystemet.

Doll, Eslami & Walters (2013) skiljer de tre processerna åt genom att betona agenten. I *push out*-processen är skolan agenten som aktivt skriver ut eleven som ett resultat av en handling. I *pull out*-processen är det eleven själv som leds bort från studierna på grund av distraherande och prioriterade faktorer. Slutligen vid *fall out*-processen, menar författarna, är det varken skolan eller eleven som är aktiva agenter, utan den obalans som uppstår när de förutsättningar eleven har ställs mot de förväntningar skolan ställer i studiesituationen som följaktligen resulterar i att eleven gradvis förlorar sammanhanget.

Ovan beskrivna teoretiska ramverk om hur elever avbryter sina studier, utvecklat av Jordan et al. (1994) och Watt & Roessingh (1994) kommer i denna studie användas till att analysera mekanismerna bakom avbrotten. Detta görs genom att den empiriska datan sätts i förhållande till det teoretiska ramverket, genom att placera respondenternas svar i respektive kategori (*push out*, *pull out* eller *fall out*), i syfte att kartlägga de omständigheter eleven befunnit sig i när avbrottet skett. Kartläggningen visar därmed om avbrotten varit aktiva val eller blivit en konsekvens av de omständigheter eleven befunnit sig i, och leder i sin tur till förståelsen av vilken typ av insatser och åtgärder som skulle kunna vara aktuella för att minska avbrotten för den aktuella målgruppen.

4.0 Metod

Studien har en kvalitativ ansats där intervjuer genomförts. Detta då det valda området kräver mer ingående och utvecklade svar än vad enbart en kvantitativ metod såsom en enkät kan ge.

4.1 Urval och genomförande

Kontakt upprättades med en kontaktperson på den aktuella kommunala vuxenutbildningen som skickar ut ett missiv per mail till elever som hoppat av ämnet ifråga på grundläggande nivå för att komma åt så många kursdeltagare som möjligt. Lärare med intresserade elever bjöd därefter in till ett Google Meet-möte där mer information gavs och frågor kunde ställas. Som svar ombads eleverna återkomma med sitt telefonnummer och tid för telefonintervju som genom lärarna vidarebefordrats till intervjuaren. Totalt inkom kontaktuppgifter för 36 elever som önskat delta i studien. Respondenterna kontaktades per sms på det uppgivna numret för tidsbokning av intervju. 36 elever uppgav intresse, men enbart 28 kom att delta i intervjuprocessen. Av resterande sex, var inte fyra aktuella utan hade hoppat av kursen innan studiestart. De återstående två av de sex svarade inte på smset om tidsbokning för intervju.

4.1.1 Intervjuförfarandet

Respondenterna informerades i början av intervjun om förutsättningarna och forskningsetiska aspekter samt gav sitt samtycke till inspelning för framtida transkribering. Respondenterna ombads även att vid möjlighet ge mer utvecklade svar med beskrivningar, förklaringar och exempel. Intervjuerna varade mellan 15 och 30 minuter.

En intervjuguide med sju intervjufrågor användes som grund för att därefter fritt kunna ställa följdfrågor. Formen är därmed semistrukturerade intervjuer där inte enbart de nedskrivna frågorna hamnar i fokus, utan det även fanns rum för att ställa följdfrågor, ge förklaringar etc. Larsen (2009) menar att det blir enklare att genomföra intervjun på detta sätt då intervjuaren vid behov kan ställa fördjupningsfrågor efterhand (Larsen 2009:80–87). Samtliga intervjuer avslutades med att intervjuaren sammanfattade svaren

som angetts under intervjun för att ge respondenten möjlighet att korrigera eller förtydliga eventuella missförstånd. Slutligen ombads respondenten uppge sin e-postadress i ett SMS om denne önskar ta del av den färdigställda studien.

4.1.2 Bearbetning av empiriskt material

Intervjuerna transkriberades för att kunna utföra en innehållsanalys (Larsen 2009:160). Datan samlades och kodades i ett kalkylblad baserat på de transkriberade intervjuerna i ett försök att hitta meningsfulla mönster och för att få en klarare bild och kunna kategorisera faktorer i förhållande till bland annat den tidigare forskningen samt teorin.

Även kvalitativa aspekter av intervjuerna såsom mående och upplevelser kategoriseras efter nyckelord. Här var det viktigt att vara kritisk till det insamlade materialet och inte enbart ta med de delarna som är i enlighet med egna antaganden (Larsen 2009:160–161). Kodningen visar de studieavbrottsorsaker som tenderade återkomma i intervjuretatsatet, särskilt då respondenterna kunnat ange mer än en orsak. Av dessa skapades diagram och tabeller.

4.2 Metoddiskussion

Motivet till en kvalitativ metod blir att få ut mer konkreta och tydliga svar av respondenterna och även skapa en djupare förståelse för deras uppfattningar. Genom intervjuer kan eventuella missförstånd uppkläras och förtydligas, något som inte sker i enkätvar. Ekström & Larsson (2010:54) menar att när syftet är att få en djupare förståelse så är en kvalitativ undersökning det bästa valet. Dock finns det även nackdelar med den kvalitativa metoden så som Larsen (2009) beskriver, vilket är att man inte alltid får ärliga svar (Larsen 2009:27) på grund av att intervjutillfället kan ha påverkats av olika faktorer.

Metoder för uppsökning av respondenter har varit ett hinder i tidigare studier som lett till stora bortfall. Detta på grund av GDPR som ledde till svårigheter att finna namn och relevanta kontaktuppgifter i databaser. Att låta eleverna på egen hand visa intresse för studien som presenterades för dem både i brevform och genom Google Meet, blev en mycket smidigare process som inneburit mindre tidsspillan, då majoriteten av intresseanmälningarna användes i studien på grund av den beredskap den egna intresseanmälan inneburit. Risken med att använda denna metod för urval är vissa elevgrupper skulle kunna falla bort, såsom elever som fallit ur kurser på grund av

svårigheter att följa kursinnehållet på grund av diagnoser, alternativt elever som är mindre studiemotiverade. Detta resulterar då i en respondentgrupp som inte motsvarar hela den verkliga elevgrupp som faktiskt avbrutit studierna i det aktuella ämnet i den kommunala vuxenutbildningen, även om respondentgruppen representerar röster ur den. I ett försök att få med så varierande röster som möjligt, blev den ökade kvantiteten respondenter ett sätt att uppväga risken.

Att förstå sin egen påverkan i samtalet är av stor vikt. En god relation till respondenterna blir därför av betydelse (Denscombe 2009:18). Genom att bli inbjuden i klassträffar på Google Meet, fick eleverna möjlighet till att ställa sina frågor och bekanta sig med intervjuaren i förhand, vilket ledde till att respondenterna troligen kände mer tillförlitlighet vid själva telefonintervjun och kunde därför i större mån känna sig bekväm med att tala fritt och redogöra för fler detaljer. Detta kan i sin tur leda till en fördjupning av intervjun genom att utrymme skapas för att följa upp svaren (Kvale & Brinkmann 2009:91). Å andra sidan, att intervjuaren inte har en nära relation till respondenterna är trots ovanstående en positiv faktor som kan leda till att dessa skulle kunna känna sig trygga i att svaren inte skulle komma påverka eventuella relationer eller skolsituation. På grund av dessa diskuterade påverkansfaktorer är det av vikt att för respondenten förtydliga Vetenskapsrådets forskningsetiska riktlinjer (2011:67).

4.2.1 Trovärdighet och validitet

Tillförlitlighet innebär huruvida studien skulle ha fått ett likvärdigt resultat om den skulle ha gjorts om (*verifiering*, enligt Kvale & Brinkmann 2009:263). Eftersom denna intervjustudie ifråga bygger på 28 elevers föreställningar om sina förehavanden, så innebär detta att utsagornas giltighet enbart kan säkerställas vid tillfället och sammanhanget där intervjun utfördes. Detta innebär i praktiken att förändrade omständigheter för respondenten kan leda till förändrade formuleringar och perspektiv. Därmed är den kvalitativa empiriska ansatsen inte generaliserande.

Att ha i åtanke är även att denna studie är utformad i enlighet med en post-faktordesign som innebär att intervjuerna utförts efter att eleverna fullföljt sina avbrott. Bristen i detta menar Rubenson & Höghi (1978:17) är den effekt som *recall bias* kan ha, då respondenterna minns och uppger det intervjuade förhållandet selektivt eller färgat och leder enligt citerade författare till en lägre vetenskaplig evidensgrad. För att uppväga bristen, skall studien ifråga betraktas som en fallstudie, som skulle kunna

användas som ett led i utbildningsinstansens arbete i att motverka studieavbrott i vuxenutbildningen.

Huruvida studien mäter vad den ska mäta, kallas för validitet. Därför kan det vara av vikt för denna studie att nämna i vilken kontext svaren framkommit. Denna studie utfördes under våren 2020 där ett antal variabler uppstått som förändrat den ordinära studiesituationen för eleverna, såsom coronapandemin och omställning till distansstudier för gymnasieelever och samtliga vuxenstuderande. Här blev faktorer som tidigare studiebakgrund, tillgången av IT-verktyg, befintlig IT-kunskap, kunskap kring sökandet och värderandet av information när böcker inte funnits tillgängliga att dela ut och lärarens kunskaper kring digital undervisning, viktiga påverkansvariabler i studiesammanhanget som kan ha färgat respondenternas upplevelser och svar. Den kommunala vuxenutbildningen ifråga bekräftar vid samtal att de allra mest sårbara fallit ifrån vid omställningen, men att omställningen är så färsk vid intervjutillfället att eleverna som faktiskt visat intresse för studien inte hunnit göra studieavbrott på grund av ovanstående skäl. Därmed bygger intervjuerna på respondenternas tidigare erfarenheter, före pandemin och dess omställning, vilket ändå skulle kunna generera en tillförlitlig studie som mäter vad den är avsedd att göra.

4.2.2 Forskningsetiska aspekter

Eftersom studien bygger på intervjuer, behöver hänsyn tas till etiska aspekter vid genomförandet. Respondenterna informerades både skriftligen för videomötet, muntligen vid intresseanmälan och ytterligare en gång muntligen vid intervjun om riktlinjerna Vetenskapsrådets etablerat (2011). Studien är frivillig och bygger på respondenternas egna intresseanmälningar vilket därmed visar att respektive gett sitt medgivande till att delta. I slutfasen av varje intervju sammanfattades intervju svaren så att respondenten hade möjlighet att revidera sina svar och ge ytterligare samtycke till vad som skulle användas i studien. Därmed har informations- och samtyckeskravet uppnåtts.

Vetenskapsrådets forskningsetiska riktlinjer om sekretess, tystnadsplikt, anonymitet och konfidentialitet (2011:67) ligger till grund för att nyttjande- och konfidentialitetskraven och uppnås genom avidentifiering av materialet och radering av inspelningar. Respondenterna informerades även om att personuppgifter och annan data kommer att hanteras i enlighet med GDPR.

5.0 Resultat

I denna sektion kommer resultaten av de utförda intervjuerna att redovisas. Detta kommer att ske genom att först presentera en sammanställning av dataanalysen utifrån de frågor som ställts i intervjun, för att ge en överblick över hur samtliga respondenter svarat. I den andra delen i kapitlet kommer fokus följaktligen att sättas på att återge fem representativa intervjuer i syfte att djupare försöka redogöra för respondentens hela utsaga kring avbrottsprocessen. *(Samtliga diagram och tabeller återfinns i bilaga 4).*

5.1 Översikt över samtliga respondenters svar

I studien intervjuades 28 elever, varav 15 är kvinnor och 13 är män. Åldersspannet är 18-66 år med en medelålder på cirka 32 år. Majoriteten av eleverna som återkommit med intresse för att delta i intervjun har en tidigare utbildningsnivå motsvarande gymnasium eller högskola (57.1%) men det är emellertid även en stor andel (32.1%) som uppger att de inte fullföljt grundskolan eller helt saknar tidigare utbildning.

5.1.1 Vem avbryter?

I frågan om vem som avbryter kursen är svaret sammanställt från respondenternas bakgrundsuppgifter i förhållande till avbrott. Diagram 1 (bilaga 4) avser avbrott i förhållande till kön och ålder. Bland respondenterna är yngre män i åldern 18-20 år och 21-30 år (84.6%) överrepresenterade i fråga om studieavbrott, medan kvinnorna ligger mer åldersmässigt jämnt fördelade med en topp vid åldrarna 21-30 och 31-40 år (60%). Vad gäller samtliga respondenter, så verkar avhoppet avta med åldern.

Även utbildningsbakgrund sattes i förhållande till studieavbrott i diagram 2 (i bilaga 4) som visar att majoriteten av respondenter som hoppat av är två grupper: högtbildade respektive elever med ingen tidigare utbildningsbakgrund. Könsfördelningsmässigt ligger båda grupper relativt lika vad gäller män, medan högre utbildning är överrepresenterade bland kvinnor.

5.1.2 Parallella kurser

Vid frågan om respondenterna läste andra kurser samtidigt som avbrottet skedde, svarade 42.8% nej, 17.8% svarade ja, men att de avbröt även dessa, och 39.2% svarade ja och att de fullföljde kurserna. Diagram 4 (i bilaga 4) visar vilken studienivå (SFI, grundläggande eller gymnasial nivå) de parallella kurserna studerades på i förhållande till kön. Majoriteten av respondenterna som studerat parallella kurser har gjort så på grundläggande nivå oavsett kön. Antalet män som studerat parallella kurser är fler i förhållande till kvinnor. Dock framgick av intervjuresultatet att av de 11 personer som fullföljde sina parallella kurser dominerar kvinnor.

5.1.3 Avbrottsorsaker

Avbrottsorsakerna i tabell 1 (i bilaga 4) kategoriserades utefter vad respondenterna uppgav i sina utsagor. Det kan naturligtvis finnas fler skäl till avbrott som dessa respondenter inte berör. I tabellen redovisas svaren som kategoriserats in i tre kategorier *orsaker av personlig karaktär, orsaker av undervisningsrelaterad karaktär och orsaker av administrativ- eller vägledningskaraktär*. Respondenterna kan ha uppgett mer än en orsak till sina avbrott. Svaren presenteras därför utifrån antal omnämnande.

I tabell 1 framgår 34 svarsposter från 28 respondenter. En procentuell fördelning i relation till antal svarsposter visar att 38.2% av orsakerna är av personlig karaktär. 41.1% av orsakerna är av undervisningsrelaterad karaktär. Slutligen är 20.5% av nämnda orsaker av vägledningskaraktär.

5.1.4 Motiveringar till avbrottsorsaker

I denna sektion redovisas upplevelsen kring studiesituationen och avbrottsorsaker genom att respondenternas bärande orsaksmotiveringar citerats. Tabell 2 (i bilaga 4) är en tematisk bearbetning gjord enligt kategoriseringarna i tabell 1 kring avbrottskäl, för att tydliggöra respondenternas motiveringar, där familje- och relationsrelaterade skäl, skäl kring arbetsbörda och inkomstrelaterade skäl är de vanligaste angivna.

Samtliga respondenter upplever avbrottet som ett direkt alternativt indirekt misslyckande, vilket framgår av ett skuldbeläggande av olika variabler: antingen sig själv eller sin situation (16 respondenter), skolan/kursen/läraren (11 respondenter) eller är neutrala (sju respondenter). Vanligast bland kvinnor är att skuldbelägga sig själv eller

sin situation, medan de manliga respondenterna finner att skolan/kursen/läraren bär skulden för avbrotten.

5.1.5 Faktorer som hade kunnat få eleven att undvika avbrott

Vid frågan om det möjligen hade funnits något som hade fått respondenterna att stanna kvar i kursen och undvika avbrott, svarar endast två respondenter svarade nej.

Resterande 26 respondenter uppgav att följande faktorer hade kunnat fått dem att fullfölja kursen: *Utökad alternativt annan typ av stöd, mindre grupper, flexibilitet i schema/kursutformning/upplägg, mer kunskaper inför kursen, veta mer om kursen och ökad kunskap hos lärare*. Respondenterna kan ha uppgett mer än en faktor och presenteras därför utifrån antal omnämmande i diagram 5 (i bilaga 4), som är beräknat utifrån totalt 37 antal svarsposter och visar antal svar per faktor i förhållande till kön.

5.2 Redogörelse av respondenters skildringar

Denna del av kapitlet kommer att redogöra för olika delar från fem representativa intervjuer, varav tre är kvinnor och två är män, i syfte att försöka fånga avbrottsprocessen skildrad utifrån livs- och studiesituationen, avbrottstillfälle och vad som möjligen hade kunnat få eleven att fullfölja kursen.

5.2.1 Angivna anledningar till studieavbrott

Det finns ett flertal upplevelser som är nära knutna till varandra i respondenternas redogörelser. Det framgår tydligt att kvinnornas tre toppar kring familje- och relationsrelaterade orsaker, för lite stöd och för stor arbetsbörda i kursen är skäl som relaterar till varandra:

“Jag läser på gymnasiet då och jag kunde inte få all kurserna att fungera.”
(intervju 13, kvinna)

“Jag måste för barnen sluta för det finns inte tid nu. De är små.” (intervju 10, kvinna)

“Jag avbröt på grund av att barnen behövde mig” (intervju 22, kvinna)

Männen gör däremot återkommande kopplingar till inkomst och ekonomi:

“Först jag började läsa på dagen och på kvällen för det finns inte mycket jobb [...]. Jag måste ha pengar också så jag har tagit CSN och två ämnen.[...] Men sen jag stoppat CSN för det kom jobb och jag måste komma fram i jobb.” (intervju 20, man)

“Jag måste också jobba samtidigt, sen jag blir trött. [...] Jag kan inte vakna tidig och gå till skolan sen.” (intervju 7, man)

Samtliga fem respondenterna anger olika orsaker till studieavbrott men som alla är knutna till den egna livssituationen, vilket ger skäl till att undersöka utsagorna vidare för att härleda avbrotten till avgörande mekanismer.

5.2.2 Orsakssammanhangen

I respektive utsaga berättar samtliga respondenter om en följd av händelser som leder till studieavbrotten. Dessa händelser är inte alltid den angivna orsaken, men spelar roll i form av kärnan i sammanhanget till studieavbrotten. Sådana seriella händelser kan se ut på följande sätt:

“Jag är ju själv. Ensamstående. [...] Jag har varit själv i princip hela tiden jag har haft barn. [...] Jag har jobbat som vikarie [...] men de kan inte erbjuda anställning för att jag inte är behörig. [...] Jag vill läsa upp [...] Jag behöver först göra klart grundskolan eller ja bli behörig till gymnasiet. [...] Jag gick inte på första dagen så jag missade där... så hjälpte [vägledningen] mig att få en extraplats till kursen i augusti istället, för då hade jag inte fått dagisplats för [yngsta barnet] än. Sen behövde jag en kurs till för att få CSN. Man har ju en hyra att betala. [...] [Yngsta barnet] blev sjuk sen [...] och jag berättade för min lärare att jag var tvungen att vara hemma och så. Två veckor eller lite mindre. [...] Då ringde dagis och sa att [äldsta barnet] hade fått prickar i pannan. [...] I slutändan är det ju ändå mitt ansvar så jag vabbade igen från skolan... [det fanns inte så mycket [skolarbete] jag kunde göra hemifrån... du vet grupparbete och bokencirklar och så. [...] jag menar hur är det möjligt att ens klara när man inte varit där... ” (intervju 22, kvinna)

I intervju 22 framkommer olika omständigheter efter varandra som leder till avbrottsorsaken som respondenten faktiskt uppger i 5.2.1. Respondenten är ensamstående och har krav på sig att ekonomiskt kunna försörja sig, vilket inte fungerat genom de timanställningar hon haft där hon saknat behörighet. Hon har ett incitament att studera, men tvingas studera mer än hon faktiskt önskar för att ekonomiskt få situationen att fungera. I en redan sårbar situation, uppstår barnsjukdomar hos båda barnen. I förhållande till med skolans brist på att kunna förse elever med studier på distans, leder detta till ett studieavbrott.

Liknande följder av händelser går att urskilja ur fler respondenters utsagor:

“Jag läste innan bara [religiösa studier] till jag var 12 år, för det finns inte skola i [området i hemlandet], sen jag hjälpt min farbror i hans affär. [...] Sen jag kom till Sverige, ensamkommande, men allt var ny och jag läste i språkintröduktion. [...] Men du vet, ungdomar vill vara ute och så. Skolan blev inte bra. [...] Sen jag gick till Komvux och allting var ny och ska man studera jättemycket. Inte samma till skola till ungdom. [...] Jag har också jobb i [livsmedelskedja]. Jag måste jobba. När man blir över 20 år, man får inte pengar mer för ensamkommande. Jag måste också jobba samtidigt, så jag blir trött. Jag kan inte vakna tidig sen och gå till skolan sen. Det går

[väldigt] snabbt, [jag] hinner inte med. Sen det blir mycket frånvaro, ja. [...] Jag är dum. Jag koncentrerar inte i [ungdomsskolan]. Det ska bli svårt att klara nu för att det inte finns så mycket hjälp.” (intervju 7, man)

Respondenten ovan (intervju 7) vittnar om icke-existerande formell studiebakgrund som satt sina spår och reflekterat resterande studier även efter ankomsten till Sverige. Detta har lett till att respondenten inte kunnat identifiera sig med studiesituationen och kunnat känna sig hemma i den såsom man känner sig hemma i en arbetssituation i en butik, vilket är något denne lyckats få chans till i anställning i och faktiskt lyckats behålla. Arbetssituationen prioriteras av både ekonomiska skäl, men även på grund av att man kan identifiera sig med arbete och skolan blir sekundär. Trots att man uppger arbete som huvudskäl i 5.2.1, så anger man även att skolan känns omöjlig att klara av utan hjälp. Här uppstår sårbarheten i att elevens förutsättningar inte räcker till för att klara av skolans krav. Därmed blir anställningen desto viktigare för respondenten att hålla fast vid.

I intervju 20 uppstår en liknande följd av händelser där respondentens bakgrund och livssituation färgat orsakssammanhanget:

“Jag kom till Sverige 2016 från [hemlandet] [...] Jag har läst SFI och lite grund [...]. I [hemlandet] jag studera gymnasium och utbildning för kakel och bygg. Sen jobbade jag. Plattsättare [...]. När jag studerade SFI, jag gick praktik. [Chefen] kallar [nu] när jag ska jobba. Men jag har inte du vet, samma yrkesbevis i Sverige. Jag måste läsa grund för, sen gå Lernia och sen [validering]. [...] Först jag började läsa på [heltid] för det finns inte mycket jobb. Jag har tagit CSN och två ämnen. Men sen [...] det kom jobb och jag måste komma fram i jobb. Det är bra erfarenhet och sen jag kan [ge referens] i framtiden. Men skolan också hjälper [...] till yrkesbevis. Men jag måste jobba samtidigt. [...] Jag pratade med läraren och sa jag måste jobba. Det kom en chans att jobba. Jag måste ta den, du vet. [...] Jag är mer bra med händerna . Jag tycker inte om skola [...]. Jag har inte varit bra i skola i [hemlandet] också. Inte bara här. [...] Jag kan läsa sen. [...] Om det finns jobb så måste jag ta det. Livet kommer nummer ett. Jag måste leva, lägenhet, äta, bil för jobbet. (intervju 20, man)

Respondenten (intervju 20) har en yrkesutbildning med sig som han får möjlighet att utöva i Sverige genom en praktik. Studierna hamnar i skuggan, men fortgår ändå, i allt i syfte att få yrkesbevis då målet är att arbeta. När arbetsmöjligheter uppkommer, så prioriteras detta ändå i förmån för studierna, trots att försörjningsmöjligheter finns genom CSN och studierna kan leda till yrkesbevis. Arbetsmöjligheten och inkomstmöjligheten prioriteras, då respondenten inte upplever sig kunna identifiera sig med studier och studerande, utan anser sig vara praktiskt lagd och väljer därmed det val han är mest bekant med även om detta innebär att yrkesbeviset kan försenas.

Försening är ett genomgående tema för flera respondenter som upplever att studieavbrottet sinkat möjligheterna till att fullfölja studierna. Ett sådant orsakssammanhang kan se ut på följande sätt:

“Jag läste engineering [...] Jag var lärare på universitetet i ett år. [...] så jag måste läsa igen, här. Jag läste nästan hela grund i nästan två år. Jag är mest bra i matte och kemi [...] förra året i höstterminen jag läste tre kurser [...] en kurs på grund [...] matte och språk på gymnasiet för CSN. För en kurs är bara 100 [poäng]. [...] Det är mycket olika mellan grund och [gymnasienivå] Det är som olika system. Det är hårt och produktion på [gymnasienivå] och alla ska göra samma. [...] jag kan inte bara läsa ett ämne för CSN. [...] Jag kunde inte få alla kurserna att fungera. Jag pratade med läraren och försökte läsa och har allt extrahjälp och övning för språk och så efter lektion. [...] Läraren sa att jag har svårt med att förstå hur jag skriver text... jag måste öva skriva och läsa mer och att jag blandar språken hela tiden. Det blev för mycket läxor. Sen också allt med [IT-plattformen] på [gymnasienivå]... [...] Jag måste avbryta.” (intervju 13, kvinna)

I intervju 13 framgår det att både mängden kurser och kombinationen av kurser varit bidragande orsaker till avbrott. Vad som även framkommer är elevens studiebakgrund och brister i ett ämne, i förhållande till kombinationen av kurser och kursnivåer, med för många nya och för henne ohanterbara moment på en gång. Respondenten har uppsökt hjälp för att försöka komma över dessa hinder och klara kursen, men tvingas till att avbryta på grund av att situationen blivit överväldigande.

Tillräckligt med personliga förutsättningar för att fullfölja en kurs är återkommande bland respondenter då ett flertal vittnar om ett behov av utökat stöd. I intervju 10 berättar respondenten hur svårigheter i att förhålla sig till kursinnehållet föranledde avbrott:

“Jag studerat SFI klar, men nu grund. [kurs/ämne] har inte gått bra. Jag klara inte för jag läser [två ämnen] och studera hemma och det kommer papper och skola och barn och hus. Det är mycket men jag måste studera för CSN. [...] Det blir stress. Jag förstår inte, det är svårt! Det går fort allting! [...] Jag måste studera hela tiden, hela tiden om jag ska klara. Jag har [många] små barn. Det går inte. Kanske när de är större. Sen min man får jobb och jag kan sluta en kurs. [Det andra ämnet] jag klara för jag har läst i [hemlandet] sex år, så jag klarar den. Också för CSN. Så jag slutade skola i lektionen. Jag går inte mer.” (intervju 10, kvinna)

Respondenten berättar om sina brister i ämnet som kräver väldigt mycket ansträngning för att kunna följa med i kursinnehållet. Det blev helt enkelt för svårt både kunskapsmässigt, men även tidsmässigt. Hon uppger i 5.2.1 att barnen är orsaken till avbrottet, medan där finns ytterligare faktorer som spelar roll. Studienivån fungerade inte i relation till livssituationen på grund av brist på kunskaper, vilket ledde till ett avbrott när ekonomin tillät. Vad som antyder om just kunskaper är faktumet att respondenter uppger att hon klarar ett annat ämne som hon sedan tidigare känner

studerat och känner till. Alltså är kärnan till avbrottet egentligen respondentens förbistringar och tidsutrymme.

Sammanfattningsvis vittnar respondenternas utsagor om att det inte enbart är *en* avgörande faktor som bidragit till studieavbrottet, utan ett helt orsakssammanhang med ett flertal faktorer, förutsättningar och händelser som påverkat det tagna beslutet.

5.2.3 Undvikandet av avbrott

Hur avbrotten hade kunnat undvikas beskrivs av respondenterna i relation till den egna upplevelsen med försök att förankra avbrottsbeslutet i något konkret. Följande exempel visar hur respondenterna förklarar att avbrotten hade kunnat undvikas:

“Men jag tycker också det är fel att skolan inte kan fixa så man kan jobba samtidigt. Det gör problem till oss [...] Jag tror om jag kan studera som nu... distans. Då hade jag aldrig slutat. [...] Det kan hjälpa mig också andra som jobbar jättemycket.”
(intervju 20, man)

“Nej men allvarligt, det var inte jättekul men det var mer eller mindre tvunget. Nu såhär i efterhand när jag ser hur man hade kunnat göra på distans och så, så hade jag väl önskat att läraren hade kunnat göra det möjligt för fler att vara med genom att använda andra metoder [...] så som man gör nu under corona [...] hela coronagrejen blev ju till min och alla ensamståendes fördel faktiskt!” (intervju 22, kvinna)

“Det ska blir svårt att klara nu för att det inte finns så mycket hjälp. [...] Jag vet inte vad kan stoppa det. Ingenting ska stoppa [från att utföra avbrott]. Jag vet inte om jag ska börjar i Komvux igen. Jag måste koncentrera för fast jobb nu. Det är bra för mig” (intervju 7, man)

“Jag måste tänka på att klara något och gå fram. Jag har provat och det är svårt. Jag vet inte vad jag ska göra mer. [...] Jag tänker vad jag gör fel [...] ja om jag vet mer om kurser så kan jag välja rätt kurs... tillsammans [...] Om jag har bra information som nu, så vet jag vilken kurs är rätt för denna tid. Jag har inte information då [...] Det är mitt fel.” (intervju 13, kvinna)

“Jag vet inte. Nej inte stannar i kursen. Det går inte bra. Nu tre gånger. [...] Jag tror om min man ska jobba och jag ska få mer hjälp av lärare så kanske jag ska studera igen när barnen stora och är hemma. Men inte två! Bara en kurs. Lite lite.” (intervju 10, kvinna)

Skildringarna beträffande hur avbrotten hade kunnat undvikas ligger även i nära anknytning till skuldbeläggandet och synen på vem som bär ansvaret för avbrottet. De visar även att det finns ett behov av hjälp för att lokalisera vad som faktiskt behövs alternativt vägledning för att undvika studieavbrott, eftersom insikt i orsakssammanhangen kan saknas.

5.3 Centrala drag i resultatredovisning

Den statistiska översikten av samtliga elevers svar skapar en överblick som ger en generell bild av vad eleverna faktiskt svarat. Det är främst yngre män under 30 år är en riskgrupp för avbrott av studier i jämförelse med kvinnor, även om risken för tidiga avbrott i kursen verkar vara vanligare för kvinnor (diagram 3 i bilaga 4). Respondenter utan föregående utbildning och högutbildade är överrepresenterade.

Majoriteten respondenter har tidigare erfarenhet av att studera på någon nivå i kommunal vuxenutbildning, men upplever att det är svårt att få sina livsförutsättningar att fungera med de krav heltidsstudier ställer i den form som kommunal vuxenutbildning erbjuder under studieavbrottstiden.

Vid en närmare undersökning av intervjuresultaten och respondenternas skildringar, visar sig svårigheter för samtliga att kombinera studier och livsförhållanden. Respondenterna kommer till en punkt när det inte längre är möjligt och studieavbrottet antingen sker eller blir ett beslut som tas. Orsaken som uppges av respondenterna korrelerar inte med orsakssammanhanget, som visar att det är flera underliggande och påverkande variabler, och seriella händelser som påverkat beslutet om studieavbrott.

Samtliga upplever avbrottet som ett nederlag på ett eller annat sätt, där skildringarna om vad som skulle kunna ha bidragit till ett undvikande av studieavbrott ligger i nära anknytning till upplevelse och skuldbeläggning. Vilka variabler som skuldsätts är dock olika. Det råder nästintill konsensus kring att förändrade förhållanden i skolsituationen såsom utökat stöd och hjälp, flexibilitet i kursutformning och schema enligt respondenterna hade bidragit till att minska risken för avbrott, medan skildringarna istället främst vittnar om ett behov av stöd kring insikt om orsakssammanhanget, samt i att anknyta eventuella förebyggande åtgärder till orsaksfaktorerna.

6.0 Analys

I detta kapitel kommer resultatredovisningen att analyseras för att fördjupa förståelsen för orsakerna bakom avbrottsfenomenet. Endast överblicken och redogörelserna i föregående kapitel räcker inte för skapa en förståelse för varför elever i vuxenutbildningen avbryter sina studier och vad som möjligen hade fått dem att fullfölja studierna. För att kunna svara på frågeställningarna, behövs det empiriska materialet studeras utifrån det teoretiska ramverket om *push out*, *pull out* och *fall out*-processer (Jordan et al. 1994; Watt & Roessinghs 1994). Genom att applicera det empiriska materialet under en teoretisk lupp, skall slutsatser försöka dras om avbrottsprocesserna.

6.1 Fenomenet studieavbrott i vuxenutbildningen

Studies syfte som är att kunna förstå orsaker som leder till studieavbrott, för att få mer information kring hur elever kan stödjas, anses genom resultatet delvis ha uppnåtts genom förståelsen av att studieavbrott är en kombination av individuella och strukturella faktorer. Med andra ord svårigheter att få studiesituationen att fungera med livsförhållandena. Studien visar att avbrott därmed inte är resultatet av specifik händelse, utan en konsekvens av en process med många sammanhängande faktorer. För att lokalisera och identifiera vilka faktorer som är avgörande, är respondenternas skildringar av sina studieavbrott av vikt. Genom skildringarna och redogörandet av orsakssammanhangen kan de egentliga påverkande faktorerna i avbrottsprocessen preciseras och därmed tydliggöra hur de ska kunna förebyggas.

Individuella faktorer är faktorer som är direkt kopplade till individens förutsättningar (erfarenheter, kunskap, förhållningssätt med mera) och utsatthet (brister och tillstånd med mera), medan strukturella faktorer i detta fallet är skolans (inklusive studiemedlets) premisser, regelverk och krav. I mötet mellan det individuella och det strukturella, uppstår sårbarheten som studieavbrottet blir en konsekvens av.

Vid en djupare analys av respondenternas skildringar av avbrottsprocessen framkommer det att respondenternas angivna skäl inte är den huvudsakliga mekanismen som genererat avbrottet, utan ett sätt att förklara eller motivera avbrottet och göra ett nederlag eller en stressfylld situation hanterbar för sig genom copingstrategier (Carver,

Scheier & Weintraub 1989). Enbart de angivna skälen kan därför vara missvisande och kan inte anses som den egentliga orsaken till studieavbrotten. För att komma närmare de egentliga orsakerna och förstå avbrottsprocessen, behövs alltså hela det skildrade orsakssammanhanget i avbrottsprocessen analyseras för att identifiera avgörande mekanismer.

Nedan kommer de fem respondenternas skildrade avbrottsprocesser att analyseras i relation *push out*, *pull out* och *fall out*-teori, i syfte att demonstrera diskrepansen mellan de angivna orsakerna och hela orsakssammanhangen.

6.2 Empirin i relation till *push out*, *pull out* och *fall out*

Efter kodning av respondenternas motiveringar (tabell 1, bilaga 4), urskiljde sig ett antal återkommande avbrottsfaktorer som skulle kunna delades in i tre kategorier: orsaker av personlig karaktär, det vill säga skäl som ligger utanför utbildningsinstansens domän; orsaker av undervisningsrelaterad karaktär som är skäl som utbildningsinstansen har påverkan på; samt orsaker av vägledningskaraktär, som innebär situationer där eleven haft en avsikt att fullfölja kurserna, men där studierna inte fullföljts på grund av val som krävt omdirigering av målet med studierna.

För att undersöka avbrottsprocessen närmare applicerades *push out*, *pull out* och *fall out*-teorin på respondenternas angivna avbrottsmotiveringar i relation till respektive redogjort orsakssammanhang.

6.2.1 *Push out*

Push out handlar om att utbildningsinstansens regelverk eller form gör det ogenomförbart för eleven att fullfölja studierna. Eleven har med andra ord en avsikt att fullfölja kursen och åtgärder har tagits till för att nå målet, men som trots allt lett till ett avbrott.

Kvinnan (intervju 22) är ensamstående och försattes i en situation där barnen växelvis blivit sjuka och upplevde att hon missat mycket av undervisningen under tiden hon vårdade sina barn. Hon återgick till skolan, kommunicerade med läraren som ger en varning och kommer till beslutet att avbryta sina studier. Hon motiverar beslutet genom att säga att hon prioriterade barnen. Beslutet hade vid första anblick kunnat i statistik uppfattas som *pull out* då hon prioriterar något utanför skolsammanhanget, men är i

själva verket en *push out*-process vid en djupare granskning av hela avbrottssammanhanget, då hon haft en vilja att fullfölja studierna och åtgärda situationen genom att återvända till skolan och kommunicera med lärare för att komma ifatt, men skolans regelverk begränsar frånvaromängden. Studierna uppfattades heller inte för svåra för henne, utan blev i situationen omöjlig att fullfölja i den form och det upplägg studierna erbjöds. Med flexibilitet i kursutbud, upplägg, schema och form hade eleven troligen kunnat ha undvikit avbrottet.

Kvinnan (intervju 13) påbörjade två gymnasiala kurser samtidigt som hon studerade sista kursen på grundläggande. Mycket kraft och energi lades på att försöka uppehålla alla tre kurser, vilket inte fungerade i längden. För att göra situationen hållbar för sig, insåg hon att hon behövde välja bort en av kurserna. Arbetsbördan och skillnaderna orsakade en *push out*-effekt. Trots försök att klara av studierna, var steget mellan nivåerna så påtagligt och kombinationen av kurser svårhanterlig, vilket föranledde avbrottet. Avbrottet ställde till det både ekonomiskt och målmässigt för kvinnan, som önskar att hon var bättre förberedd på skillnaderna, samt mer införstådd i betydelsen av valen av kurser som hon menar hade kunnat förhindra avbrottet och kortat av hennes totala studietid.

6.2.2 *Pull out*

Pull out handlar om skäl utanför skolsammanhanget som blir av eleven prioriterade före studier.

Mannen (intervju 20) hade yrkeskunskaper och ett huvudsakligt mål var att få en anställning och svensk yrkesbehörighet. När möjligheter till arbete kom, prioriterade mannen dessa eftersom yrkesuppdragen både var försörjningskälla men skulle även möjliggöra meriter och referenser för framtida yrkeskarriär. Arbetsmöjligheterna skapade en *pull out*-effekt, då studierna endast var ett delmål, men som trots allt spelar en avgörande roll, då studierna är vägen till ett svenskt yrkesbevis. Mannen uttrycker att större möjligheter till att flexibla kunna kombinera studietakt och studieform och arbete hade varit utmärkt.

6.2.3 *Fall out*

Fall out handlar om situationer som orsakar studieavbrott av anledning av avsaknad av progression utan att situationen upptäckts och bemötts.

Kvinnan (intervju 10) med tidigare studiemisslyckanden bakom sig upplevde svårigheter i att tillgodogöra sig kursinnehållet och den arbetsbörda heltidsstudier och upplevda svårigheter i kursen innebär, i förhållande till hennes familjesituation. När hushållsekonomin tillät, slutade hon att närvara på den "svåra" kursen, vilket ledde till en utskrivning. Hon vittnar om att ingen utrett orsaken till svårigheter eller erbjudit eleven stöd eller kontakt med specialpedagog. Följden blev att eleven "föll ur" kurssammanhanget på grund av svårigheterna, och inte enbart på grund av familjesituationen såsom hennes motivering förtäljer. Även om familjesituationen varit en påverkande faktor, så var huvudorsaken svårigheterna, vilket bevisas av faktumet att hon lyckades fullfölja kursen hon inte avbröt. Avbrottet klassificeras som *fall out*.

Mannen (intervju 7) utan studiebakgrund från hemlandet och kom till Sverige som ensamkommande barn. Studierna påbörjades i ungdomsskolan togs inte tillvara innan starten på kommunal vuxenutbildning. Studierna i vuxenutbildningen blev utan studievana och förkunskaper därmed en chock. Huruvida mannen inte gick på lektionerna på grund av undvikande för att han stod så långt ifrån dem, eller för att han inte var införstådd i skolrutiner, framgår inte. Mannen skrevs ut ur skolan på grund av för hög frånvaro. Detta hade kunnat tolkats som *push out*, men ser man till mekanismerna i sammanhanget så bottnar avbrottet i en brist på studievana och en svårighet i att identifiera sig med studiesammanhanget vilket istället faller under *fall out*, då ingen uppmärksammade mannens bakgrund och situation som föranlett avbrottet. Mannen motiverar avbrottet som en inkomstrelaterad orsak, då han hävdar att han måste jobba samtidigt. Mannen vill helst inte tillbaka till skolan då han känner att det kommer att bli för svårt för honom, trots ånger över tidigare förlorad skolgång.

6.3 Sammanfattning och slutsatser

Resultatet visar att frågeställningen inte är så enkelt besvarad, då den statistiska översikten visar att kvinnors vanligaste motiveringar till avbrott är familje- och relationsskäl, medan majoriteten av män motiverar avbrotten genom att uppge inkomst- och försörjningsorsaker. Dock, uppmärksammas vid en djupare analys av hela avbrottsammanhanget med hjälp av det teoretiska ramverket *push out*, *pull out* och *fall out*, att motiveringarna inte korrelerar med den faktiska avbrottsorsaken.

Intervjuredogörelserna uppvisar med andra ord en ny dimension av det kvalitativa resultatet, då det i majoriteten av intervjuerna framkommer mekanismer som

respondenterna explicit inte nämner, såsom brist på studieplanering, svårigheter att lyckas kombinera familjeliv och studier, eller ouppmärksammat eller obemött behov av stöd. Strax under 50% av de motiveringar till avbrott som uppges, ligger utanför utbildningsinstansens domän, medan empirin i förhållande till det teoretiska ramverket visar att 25 av 28 avbrottsutsagor faktiskt skulle kunna påverkas av utbildningsinstansen, då underliggande faktorer kategoriserats som i huvudsak *push out* eller *fall out*.

Vad gäller svaret på frågeställningen om vilka faktorer som kunde ha bidragit till att studierna fullföljts, svarar respondenterna övervägande utökat stöd och flexibla kursutbud/upplägg/schema som avgörande. Respondenternas angivna faktorer stämmer i de flesta fall överens med funna avbrottsorsaker, vilket tyder på en underliggande medvetenhet kring vad som egentligen underbygger avbrotten. Därmed blir respondenternas fördjupade utsagor av extra vikt i diskussionen om avbrottsfenomenet.

Att respondenterna upplever studieavbrotten som nederlag framgår tydligt då majoriteten av respondenter använde begrepp som *för mycket*, *hinner inte*, *väldigt snabbt* och *det gick inte* om studiesituationen vid olika tillfällen i sina utsagor, för att antyda om att ambitioner, förutsättningar och miljö inte klaffat. Samtliga ovanstående uttryck är tecken på att respondenterna på olika sätt förlorat kontrollen över situationen och känner behovet av att tillskriva någon eller något orsaken eller skulden till avbrottet. Behovet att tala om skuld och finna förklarande orsaker är troligen resultatet av de konsekvenser studieavbrotten haft socialt, ekonomiskt och beträffande respektive framtidsplanering. Det skulle även kunna vara ett sätt att förklara det upplevda nederlaget för sig genom olika copingstrategier som människan använder för att hantera vad som upplevs vara svåra livssituationer såsom problemfokuserad coping, emotionsfokuserad coping och undvikandestrategier (Carver, Scheier & Weintraub 1989). Att respondenternas motiveringar till avbrotten i de flesta fall inte helt överensstämmer med den faktiska orsaksmekanismen är en indikator på att avbrotten behövs sättas i perspektiv till hela sammanhanget i en djupare kartläggning för att korrekt förstås och bemötas.

7.0 Diskussion

Syftet med denna fallstudie har varit att undersöka skälen bakom studieavbrott och hur avbrotten hade kunnat undvikas, med fenomenologin som undersökningsmetod, för att fånga individens förståelse av sin upplevelse. Dock medför metoden viss osäkerhet om den reella orsaken bakom studieavbrott, då avbrottsorsaker skulle kunna betraktas som ett hierarkiskt system (Beckne & Murray 1994) bestående av symptom, problem och kärnproblem, där symptomen omfattar de motiveringar som verbalt framförs av individen beträffande avbrottet. Undervisningssammanhangets form eller upplägg upplevs som problemet i förhållande till den befintliga livssituationen, medan det faktiska kärnproblemet i sammanhanget blir de dolda underliggande faktorer och bakgrundsvariabler som egentligen är fundamentet till avbrottet. Därför bör svaren till varför individer avbryter sina studier, och hur avbrotten kan undvikas, sökas i orsaksfaktorer snarare än i symptomen, för att sedan angripas strukturellt genom till exempel organisatoriska förändringar och resursfördelning. Komplexiteten i dilemmat ligger dock i fastställandet av huruvida avbrottet kan härledas till individens svårighet att akklimatisera sig till de förhållanden som studiesammanhanget kräver, eller utbildningsinstansens kapacitet till att anpassa verksamheten till individers förutsättningar och behov, som enligt Skollagen (2010:800) är målet för den kommunala vuxenutbildningen.

Perspektivet på studiens resultat som ett hierarkiskt system leder till ett ifrågasättande av reliabiliteten i tidigare utförda nationella registerstudier där dimensionerna försvinner. Perspektivet styrker istället resultatet av tidigare longitudinella forskningsresultat om att individers bakgrund och personliga premisser är avgörande i fullföljandet av studier, då individens prioriteringar, enligt Rumberger & Lim (2009), underbyggs av dess tidigare förutsättningar. Reliabiliteten i denna fallstudie skulle kunna ifrågasättas utifrån att urvalet bygger på intresseanmälningar och därmed inte är representerade för vuxenutbildningen. Urvalets roll i studien skulle kunna ha färgat det kvantitativa perspektivet. Å andra sidan är den kvalitativa kontentan inte påverkad i samma mån, då resultatet inte enbart fokuserat på specifika angivna orsaker, utan istället visat på diskrepanser mellan symptom och kärnproblem. Därav kan fallstudien fortfarande anses visa tendenser till svar på dess frågeställningar.

I denna studie har ambitionen varit att försöka förstå de underliggande orsakerna bakom studieavbrott för att få mer information kring hur individer i vuxenutbildningen kan stödjas. Fallstudien visar att den kommunala vuxenutbildningen skulle kunna förebygga avbrotten genom olika organisatoriska och resursrelaterade aspekter såsom att erbjuda ett flexibla kursutbud och upplägg. Vidare skulle studievägledningen behöva tilldelas resurser för kartläggning, tidig vägledning, studieplanering, fullgod information om vad studierna på respektive nivå innebär och slutligen tillgänglighet. Fokus bör vara på individer tillhörande riskgrupper såsom elever utan tidigare studiebakgrund, ensamstående, föräldrar med småbarn med flera, i synnerhet om tidigare studieavbrott förekommit, i syfte att identifiera de faktiska kärnproblemen och därmed förebygga framtida avbrott genom att se till att elever i förhållande till sin livssituation är förberedda för vad studierna innebär och kursvalen görs på rätt grund. I enlighet med tidigare forskning är god vägledning av betydelse för att förebygga avbrott och fullfölja studiegången.

8.0 Referenslista

- Aarreniemi-Jokipelto, Päivi & Bäck, Asta. (2014). *Exploring opportunities to boost adult students' graduation: The reasons behind the delays and drop-outs of graduation*. Porto: CELDA 2014.
- Beckne, Rolf & Murray, Åsa. (1994). *Dropout-problematik i ett europeiskt perspektiv: en litteraturgenomgång*
- Carver, Charles, Sheier, Michael & Weintraub Jagdish K. (1989). Assessing Coping Strategies: A Theoretically Based Approach. *Journal of Personality and Social Psychology*. Issue 56. 267-283. Washington D.C.: US National Institutes of Health. Tillgänglig: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/2926629> (Hämtad 2020-05-14).
- Cedstrand, Sofie; Ågren, Staffan & Österberg, Jonas (2016). *Avbrott inom vuxenutbildningen - vilka avbryter och varför?* Göteborg: Göteborgs Stad - Arbetsmarknads och vuxenutbildningen.
- CSN (2016). *Studiemedelstagare som avbryter komvuxstudier*. Sundsvall: Centrala studiestödsnämnden. Tillgänglig: <https://www.csn.se/download/18.1ba9ecae15f9080d21d95/1517286953449/Studieavbrott%201%200%20Tryckversion.pdf> (Hämtad 2020-04-01)
- Denscombe, Martyn. (2009) *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Doll, Jonathan Jacob., Eslami, Zohreh Rasekh & Walters, Lynne Masel (2013) *Understanding Why Students Drop Out of High School According to Their Own Reports: Are They Pushed or Pulled, or Do They Fall Out? A Comparative Analysis of Seven Nationally Representative Studies*. SAGE Open. Newbury Park: SAGE 1-15 10.1177/21582440135033834.
- Ekström, Mats & Larsson, Larsåke. (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Johnson, Jean, Rochkind, Jon., Ott, Amber & DuPont, Samatha. (2009). *With Their Whole Lives Ahead of Them - Myths and Realities About Why So Many Students Fail to Finish College*. A Public Agenda Report for the Bill & Melinda Gates Foundation. Neq York: Public Agenda. Tillgänglig: <https://eric.ed.gov/?id=ED507432> (Hämtad 2020-05-14).
- Jordan, Will, Lara, James & McPartland, John Michael (1994). *Exploring the Complexity of Early Dropout Causal Structures*. Center for Research of Effective Schooling for Disadvantaged Students. Baltimore: The John Hopkins University.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Larsen, Ann Kristin. (2009). *Metod helt enkelt: en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Malmö: Gleerup.
- Lupsa, Manuela. (2010). *För Vuxna På Vuxnas Vis, Men Vart Tar de Vägen?* Master uppsats i skolutveckling och ledarskap. Lärarutbildningen. Malmö: Malmö Högskola
- Rubenson, Kjell & Höghielm, Robert. (1978). *Undervisningsprocessen och studieavbrott i vuxenutbildning*. Stockholm: Stockholm universitet
- Rumberger, Russell & Lim, Sun Ah. (2009). *Why Students Drop Out of School: A review of 25 years of research*. Report no. 15 - California Drop Out Research project.

- Santa Barbara: University of California. Tillgänglig:
[nhttps://www.issuelab.org/resources/11658/11658.pdf](https://www.issuelab.org/resources/11658/11658.pdf) (Hämtad: 2020-05-14).
- SFS (2010:800). *Skollagen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- SFS 2011:1108. *Om vuxenutbildningen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet
- Skolinspektionen (2015:04) *Gymnasieskolornas arbete med att förebygga studieavbrott*. Stockholm: Skolinspektionen.
- Skolverket. (2012a). *Förordningen om läroplan för vuxenutbildningen*. SKOLFS (2012:101). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Skolverket (2012b). *Redovisning av uppdrag om avbrott i vuxenutbildningen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. Tillgänglig:
<https://www.skolverket.se/publikationsserier/regeringsuppdrag/2012/avbrott-i-vuxenutbildningen> (Hämtad 2020-04-01)
- Skolverket. (2019). *Sök statistik*. Tillgänglig:
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokC&omrade=Elever%20och%20kursdeltagare&verkform=Komvux%20exklusive%20sfi&lasar=2018&run=1> (Hämtad 2020-03-31)
- SOU 2010:800. *Skollagen*. Stockholm: Utrikesdepartementet. Tillgänglig:
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 (Hämtad 2020-03-31).
- Sjöstedt Meshesha, Susanna. (2017). *Studieavbrott på Komvux*. Uppsats - avancerad nivå. Akademin för utbildning, kultur och kommunikation. Eskilstuna: Mälardalens högskola.
- Vetenskapsrådet (2011). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Watt, David & Roessingh, Hetty (1994) *ESL dropout: The myth of educational equity*. Alberta Journal of Educational Research, 40(3), 283-296. Alberta: Alberta Journal.

Bilaga 1 - **Brev till elever** (svenska)

Hej!

Jag heter Hande och studerar till studie- och yrkesvägledare på Malmö universitet.

Jag gör en undersökning om varför elever avbryter sina studier. Det kan vara bra för skolan och för forskning att veta varför elever avbryter sina studier, för att kunna hjälpa till med olika lösningar och därmed få elever att stanna kvar.

Hur går det till?

Undersökningen är en intervjustudie. Det betyder att du godkänner att jag får ditt namn, ditt telefonnummer och gör en intervju per telefon med dig som jag spelar in. Intervjun tar mellan 10-30 minuter och du bestämmer när jag kan ringa dig.

I undersökningen kommer jag att använda informationen du berättar, men inte skriva ut ditt namn eller någon annan uppgift som avslöjar vem du är. Skolan du går på kommer heller inte att veta att just du har bidragit med viss information. Efter att undersökningen är klar, kommer alla inspelningar att raderas (tas bort) permanent.

Du är viktig för min undersökning!

Vill du vara med?

Hör av dig till:

Vänligen,

Hande Selman

Bilaga 2 - **Letter to students** (Engelska)

Hi,

My name is Hande, and I am studying to be a guidance counselor at Malmo University.

I am conducting a study about the reason behind students dropping out of courses. It is important for the school, as well as from a research perspective, to know why students drop out, to be able to produce solutions that make students stay in the courses.

How is the study conducted?

This is an interview study, which means that you give me your name and your telephone number, which I will use to conduct an interview without over the phone, that I will record. The interview will take between 10 and 30 minutes, and you decide when I can call you.

In my study, I will use the information you provide me with, however I will not write your name or any other personal information that reveals who you are. Neither will your school know that it is specifically you, that has provided a certain data. After the study is done, all the recordings will be deleted permanently.

You are important for this study!

Would you like to join?

Contact:

Kind regards,

Hande Selman

Intervjufrågor - studieavbrott

(till elever)

Uppgifter om eleven

Kön:

Ålder:

Utbildningsbakgrund:

- ingen studiebakgrund
- upp till sjätte klass
- fullföljd grundskola/påbörjat gymnasium
- fullföljd gymnasieskola/påbörjad eller fullföljd högskola

Uppgifter om kursen

- 1) Hur länge studerade du innan du avbröt kursen?
- 2) Läste du andra kurser samtidigt?
- Om ja, vilka?
- 3) Hur kommer det sig att kursen avbröts?
- 4) Hur kändes det att studera på Komvux?
- 5) Hur kändes det att avbryta kursen?
- 6) Vad händer efter avbrottet?
- 7) Kunde man ha gjort något för att få dig att stanna kvar i kursen?
- Vad?

Diagram och tabeller

Diagram 1 - Andel avbrott i förhållande till kön och ålder.

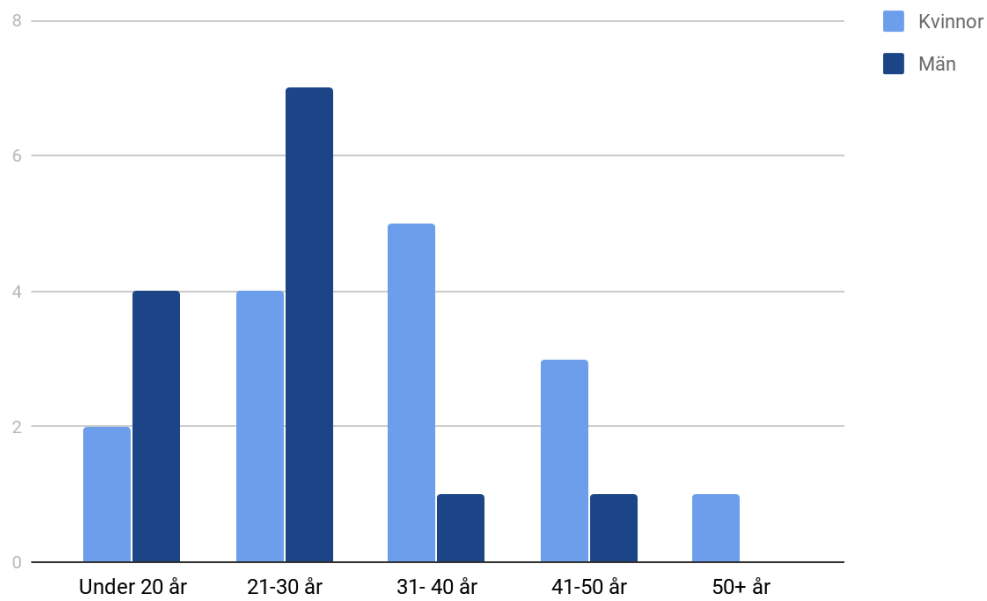

Diagram 2 - Andel avbrott i förhållande till utbildningsbakgrund och kön.

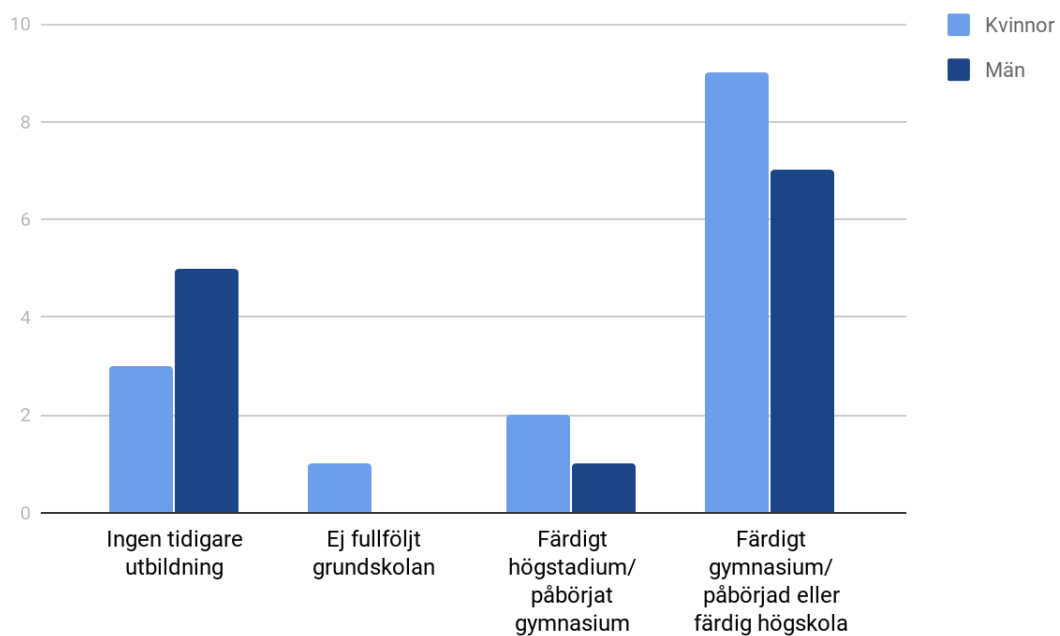

Diagram 3 - Andelen tidiga och sena avbrott i förhållande till kön.

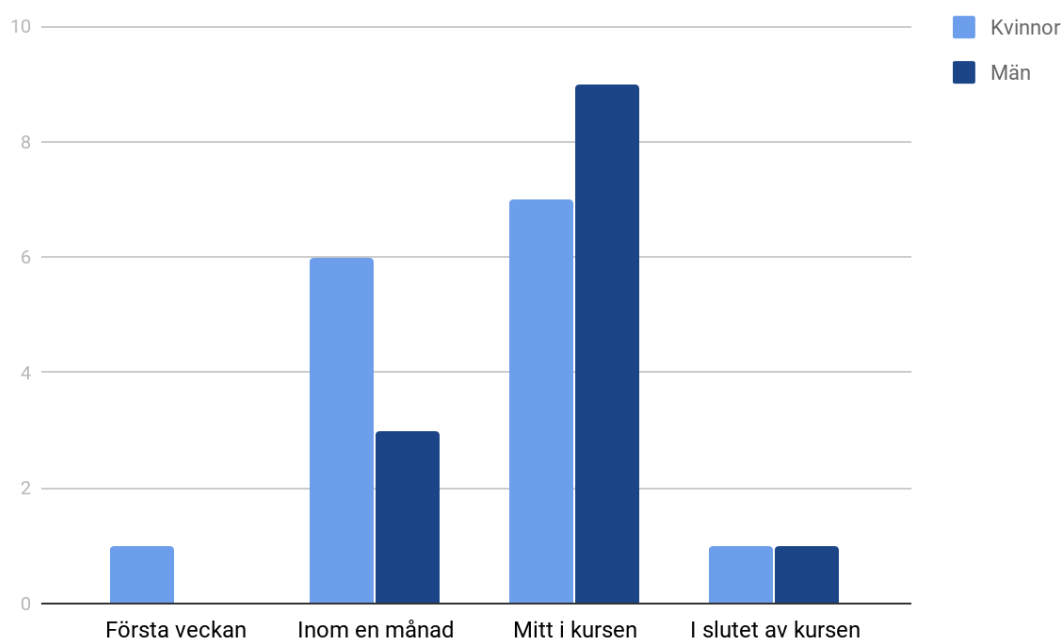
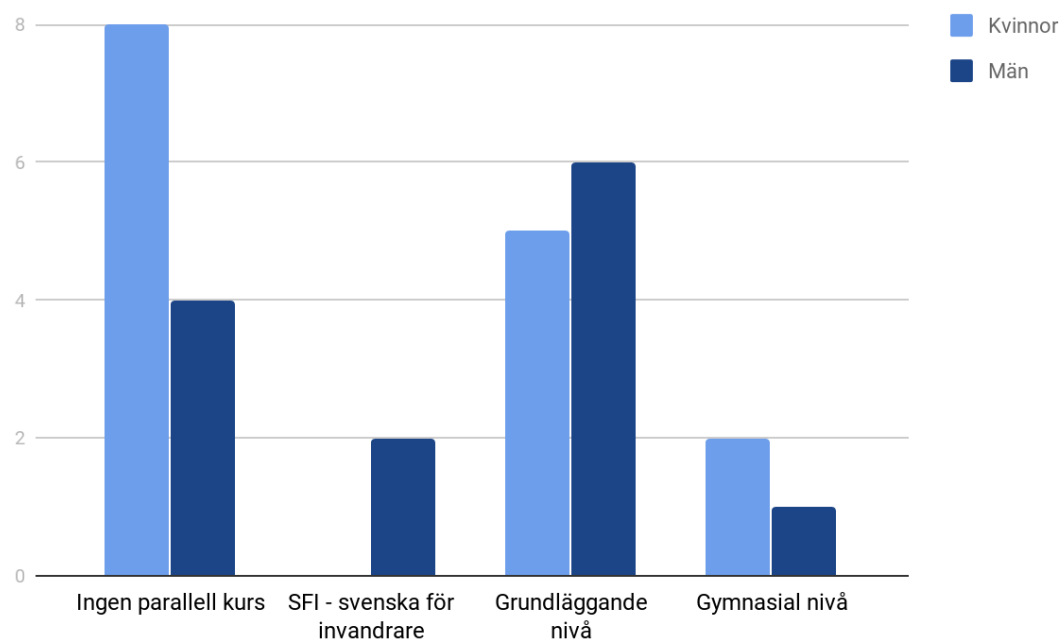

Diagram 4 - Studienivå för parallella kurser i förhållande till kön.

Tabell 1. Fördelning av svar på frågan om orsaker till avbrott.

	Kvinna	Man	Totalt
Orsaker av personlig karaktär			13
Arbete	1	1	2
Inkomstrelaterade orsaker	0	5	4
Familje-/relationsskäl (inkl. tidsbrist)	4	1	5
Hälsoskäl (graviditet, sjukdom etc.)	1	0	1
Orsaker av undervisningsrelaterad karaktär			14
Bristfällig undervisning/brist hos lärare	0	2	2
För lite stöd/för svårt/saknar kunskap	4	2	6
För stora klasser	1	0	1
För stor arbetsbörda i kursen	4	1	5
Orsaker av vägledningskaraktär			7
Plan ändras	1	0	1
Krock i schema	0	2	2
För många kurser parallellt	1	3	5

Tabell 2. Citat om studiesituationen och avbrottsorsaker i förhållande till kön.

AVBROTTSORSAKER	Motivering
Orsaker av personlig karaktär	
Arbete	<p>“Om det finns jobb så måste jag ta det” (m, intervju 20)</p> <p>“Jag fick heltidsjobb” (k, intervju 17)</p>
Inkomstrelaterade orsaker	<p>“Det räcker inte med CSN.” (m, intervju 26)</p> <p>“Jag måste också jobba samtidigt” (m, intervju 7; m, intervju 20)</p> <p>“Jag måste prioritera att få en inkomst.” (m, intervju 2)</p> <p>“Om jag får F i denna kursen, så förlorar jag CSN” (m, intervju 1)</p>
Familje-/relationsskäl (inkl. tidsbrist)	<p>“Det går väldigt snabbt, hinner inte med allt där hemma.” (k, intervju 6)</p> <p>“Jag har två barn och tvilling som är små. Det gick inte. Kanske när de är större” (k, intervju 10)</p> <p>“Jag avbröt på grund av att barnen behövde mig.” (k, intervju 22)</p> <p>“Jag är ensamstående.” (k, intervju 12)</p> <p>“Det var mycket där hemma som hänt som I have to deal with” (m, intervju 2)</p>
Hälsoskäl (graviditet, sjukdom etc.)	<p>“Det är svårt när man inte vet hur man ska må när man är gravid. Några dagar är bra andra dåliga.” (k, intervju 4)</p>

Orsaker av undervisningsrelaterad karaktär	
Bristfällig undervisning/brist hos lärare	<p>“Jag sa det [dyslexi] till läraren, men hon visste nog inte vad hon skulle göra.” (m, intervju 25)</p> <p>“Lärarna bara leker runt med papper och ger ut uppgifter men ingen mer hjälp. Kändes som att de själva inte visste vilket jobb de hade och att de saknade kunskaper.” (m, intervju 16)</p>
För lite stöd/för svårt/saknar kunskap	<p>“Jag fick inte hjälp från läraren. Jag har inte studerat detta innan” (k, intervju 14)</p> <p>“Det var så mycket på datan och det blev svårt. Jag har aldrig jobbat med dator innan. Jag tycker om penna och papper.” (m, intervju 1)</p> <p>”Alla personer fungerar inte på samma sätt, hade behövt mer individanpassad hjälp”. (k, intervju 15)</p> <p>Det går väldigt snabbt, hinner inte med.” (k, intervju 27; m, intervju 7)</p> <p>“Jag har aldrig läst [ämnet] innan.” (k, intervju 9)</p>
För stora klasser	<p>“Det var svårt att få koncentrera sig. Det var 35 i klassen och vi fick nästan inte plats. (k, intervju 28)</p>
För stor arbetsbörda i kursen	<p>“Gjorde för många saker samtidigt [i kursen].” (m, intervju 19)</p> <p>“Jag missar mycket om jag måste vara hemma och det blir svårt att ta igen.” (k, intervju 23; k, intervju 15)</p> <p>“Det var för mycket läxor hela tiden.” (k, intervju 13; k, intervju 18)</p>
Orsaker av vägledningskaraktär	
Plan ändras	<p>“Jag valde att läsa upp till behörighet till yrkesutbildning istället. Då behövde jag inte alla kurserna.” (k, intervju 24)</p>
Krock i schema	<p>“Jag läste SFI samma tid, jag hinner inte gå från skola till skola.” (m, intervju 26)</p> <p>“Jag läste programmering, det krockade med [ämnet] på fredagarna” (m, intervju 21)</p>
För många kurser parallellt	<p>“Jag läste [två språk] samtidigt. Det gick inte.” (m, intervju 8; m, intervju 19)</p> <p>“Jag hade två stora kurser och så denna också. Jag hann inte så det är bättre att jag klarar någon istället för att missa alla”. (m, intervju 11)</p> <p>“Jag läste på gymnasiet då också och jag kunde inte få alla kurserna att fungera... så jag prioriterade dom.” (k, intervju 13)</p>

Diagram 5 - Antal svar per faktor som bidragit till att kursen hade fullföljts i förhållande till kön

